

Hollanders die dit werkje lezen, kunnen zien tot hoeverre mijne opmerkingen hun toepasselijk zijn.

De belgische werkman, vooral deze die in de groote steden woont, houdt in 't algemeen te veel van het vermaak. Hij heeft zijne herbergen, zijne bijeenkomsten, zijne gewoonten aan welke hij niet geerne verzaakt. Is hij geen goed kristen, hij viert toch geerne al de feestdagen van den Almanak en hij vindt er nog andere uit. De *Heilige Maandag* staat bij hem in groote eer. Hij drinkt geerne zijn glasje 's morgens, 's middags en 's avonds. Dit laatste laat hij zelfs niet geerne alleen vernachten : hij geeft het gezellen.

In de dorpen gaat het weinig beter : daar ook heeft de werkman meer dan een... heidenschen feestdag. Hij maakt deel van eene duivenmaatschappij en van een muziekgenootschap; hij woont geerne de gaauschietingen bij en houdt veel van bol- en kegelspel. 't Is altijd ergens kermis of feest, of zoover te wege. Zelfs van uitvaarten en zielmissen wordt soms eene brasfeest gemaakt. Kortom, wanneer men goed rekent, er zijn meer feestdagen dan werkdagen.

't Is eene gewoonte, eene ziekte, eene echte plaag : feesten, immer feesten en geldverkwistingen.

Wanneer men hier aankomt met zulke gedachten en gewoonten, dan mag men niet veel goeds verwachten.

Daarna komt eene andere moeilijkheid : de daghuur.

Verleden jaar zegde ik, in een mijner werkjes, dat de kleinste daghuur hier een vijf Frankstuk is. Sommige belgische werklieden moesten zich nochtans met een minder loon te vrede houden. Aldus zag men jongelingen wien men als hoefknechten slechts vijftig tot zestig franken per maand gaf; sommige wonnen zelfs nog min.

Daaruit besloten eenige slimmerikken dat ik de landverhuizers verkeerd heb ingelicht. Ik ga hun bewijzen dat zij dolen.

Te Brussel wint een goed letterzetter gemakkelijk vijf franken per dag; ik ken er die meer winnen. Veronderstellen wij nu dat een klooke smid en een flinke timmerman, beide kunstenaars *in hun vak*, zich bij eenen drukker aanbieden en hem werk vragen als letterzetters, op voorwaarde dat zij de volle daghuur winnen.... Wat zal de meester antwoorden?... Zal hij niet zeggen : « Leert eerst letters zetten, en dan kunt gij de daghuur eens letterzetters verdienen. »

Welnu, zóó gaat het hier ook. De werklieden die hier aankomen, moeten, hoe bekwam zij ook wezen, zich gewoon maken aan het